

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖZEL YETENEK SINAVI ADAYLARININ I. VE II. HAK SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Gonca İNCE¹ Zeynep ZÜLKADİROĞLU¹ Dilek BOSTAN BUDAK¹

Geliş Tarihi: 05.01.2004
Kabul Tarihi: 05.02.2004

ÖZET

Bu araştırma, 2002-03 yılı Çukurova Üniversitesi (Ç.Ü.) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavlarına başvuran toplam 390 aday (267 erkek %68.5, 123 bayan %31.5) üzerinde yapılmıştır.

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavları, 1992-93 öğretim yılından itibaren başlayan iki aşamalı seçim sistemi ile yapılmaktadır. Bu tarihten itibaren tek sınav hakkı olan bazı adayların yaptıkları küçük hataların sınavı kaybetmelerine neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, 2002-03 yılı özel yetenek sınav uygulamasında bir değişiklik yapılarak, adayların girdiği üç testte (30m. sürat koşusu, dikey sıçrama testi, koordinasyon ve beceri testi) II. hak imkanı verilmiş ve en iyi dereceleri değerlendirmeye alınmıştır.

Çalışma, 2002-03 yılı Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavı adaylarının I. ve II. hak sonuçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

İstatistiksel değerlendirmeler, SPSS paket programında eşleştirilmiş t-testi (paired t-test) ile yapılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda adayların; II. haklarından elde ettikleri ortalama başarı puanlarının, I. haklarından aldıkları puanlardan daha yüksek olduğu tespit edilerek anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenek sınavı, Beden Eğitimi ve Spor

COMPARISON OF THE 1ST AND 2ND TRIAL SCORES OF APPLICANTS OF PHYSICAL ABILITY TEST OF SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS, ÇUKUROVA UNIVERSITY

ABSTRACT

This study is conducted on the students (267 boys, 68.5%; 123 girls, 31.2%, total=390 candidate) who were applied for the Çukurova University (Ç.U.) School of Physical Education and Sports, Physical Ability Test in 2002-03 years.

There was a necessity to consider the small errors that causing to participants' fail in physical ability test which started during 1992-1993 academic years in C.U. School of Physical Education and Sports. In the previous years, participants had a one chance to try the test, this year by the changes in the test procedure, participants had given two chances in each of the 3 tests (30 m sprint test, vertical jump test, coordination and skill test) and best scores were taken for the evaluation

This study was conducted in order to find out any statistically significant difference between the 1st and 2nd trial scores of the applicants of Ç.U. School of Physical Education and Sports Physical Ability Test in 2002-03.

Data were analyzed by using paired t-test of SPSS Program. According to results of this study, it is founded that average success scores of the 2nd trial of the applicants is higher than the 1st trial causing to statistically significant difference.

Key words: Physical Ability Test (or Specialized Physical Test), Physical Education and Sports

GİRİŞ:

Türkiye genelinde üniversiteler, beden eğitimi ve spor alanında, özel yetenek sınavı içeriklerini belirlemekte ve beden eğitimi öğretmeni olmaya yatkın adayları özenle seçmeye çalışmaktadırlar.

Tüm üniversitelerde, her yıl yapılan özel yetenek sınavlarında hangi seçim şeklinin daha doğru olduğu konusunda fikir birliğine varılmış değildir. Ancak sınav şeklinin tespitinde üniversitelerin sahip olduğu olanaklar (elektronik donanım, tesis ve öğretim elemanı vb.) sınav şeklini belirlemede ve başarılı seçimler yapmada katkı sağlamaktadır.

¹ Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda, 1992-93 eğitim-öğretim yılında başlayan, günümüze kadar her sene geliştirilmeye çalışılan, birçok üniversitenin (Bursa Uludağ Üniversitesi, Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi, Ankara Hacettepe Üniversitesi vb.) benimseyip uyguladığı iki aşamalı bir sistem ile beden eğitimi öğretmenlik bölümüne öğrenci seçimleri yapılmaktadır. Bu seçimler, adayların mesleklerini belirlemede atılan önemli bir adımı oluşturmaktadır. Uzun süre sınavlara hazırlanan ve büyük emek harcayan adayın sınav sırasında yapacağı ufak bir hata, o adayın sınavı kaybetmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Sınav Komisyonu, 2001-2002 eğitim-öğretim yılına kadar bu testlerde (30m. sürat koşusu, dikey sıçrama testi, koordinasyon ve beceri testi) adaylara, tek hak tanırken, değişiklik yapılarak ikinci bir hak daha verilmesi kararını almış ve uygulamıştır.

Uygulanan iki aşamalı sistemin, I. aşamasında adaylar, dikey sıçrama ve beceri-koordinasyon testlerini II. aşamasında, 30m. sürat ve 20m. mekik koşusunu yapmışlardır. Bunun sonucu olarak fiziksel uygunluk düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu testlerde adaylara iki hak tanınarak, en iyi dereceleri değerlendirmeye alınmıştır.

Özel yetenek sınavı değerlendirme tablosu, Tablo I de verilmiştir.

Tablo I. Özel Yetenek Sınavı Değerlendirme Tablosu

I. AŞAMA	Dikey Sıçrama	%20
	30m. Sürat Koşusu	%20
II. AŞAMA	Beceri ve Koordinasyon	%40
	20m. Mekik Koşusu	%20
Yetenek sınavı toplam başarı puanı		%100

Öztürk ve ark. yapmış oldukları çalışmada; 2002 yılı öncesi adaylara verilen tek hakkın bireylerde strese ve kaygıya neden olduğu tespiti yapılmıştır (1). Deinzer ve ark. yapmış oldukları çalışmada ise, stresin immune sistem fonksiyonlarını düşürdüğü ortaya konmuştur. İmmune sistemin bozulması bireyde; halsizlik, dikkat bozukluğu vb. gibi etkiler gösterdiği vurgulanmıştır (2). Bu durum paralelinde, özel yetenek sınavına katılan sporcudan beklenen performansın engellenebileceği düşünülebilir. Yine yapılan çalışmalarda; 3-20 dakikalık mental strese maruz kalan kişinin hematolojik parametrelerinin (hemoklobin, hematokrit vb.) azaldığı rapor edilmiştir (3,4). Bu hematolojik parametrelerindeki düşüşün, adayların performansını olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları Özel yetenek sınavlarında verilen II.hakların, sporcuların başarıları üzerinde ne gibi etkilerinin olduğu konusunda literatürde hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, sınavlarda verilen II.hakların önemli olup olmadığının araştırılması gereği doğmaktadır.

Bu nedenle bu çalışma, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavı adaylarının I. ve II. hak sonuçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM:

2002 yılı Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarına başvuran 267'si erkek %68.5 ve 123'ü bayan %31.5 olmak üzere toplam 390 adayın, özel yetenek sınavında belirlenen kriterler doğrultusunda testleri yapılmıştır.

Önceki yıllarda testlere giren adaylara bir hak tanınırken, yeni sınav uygulamasında yapılan bir değişiklikle adayların girdiği üç testte (30m. sürat koşusu, dikey sıçrama testi, koordinasyon ve beceri testi) ikişer hak tanınmıştır. Tüm testlerde, Ç.Ü. Elektrik-Elektronik Bölümü tarafından yapılan bilgisayar donanımı ve fotosellerden yararlanılırken, dikey sıçrama testinde takei marka jumpmetre kullanılmıştır.

Sınava giren adaylardan diskalifiye ve sıfır puan alanların değerleri, ortalamayı saptırmaması açısından çalışma dışında tutulmuştur.

Tüm test sonuçlarının ortalama, standart sapma ve frekans dağılımları, SPSS paket programında yapılırken, adayların I. ve II. hak test sonuçları ortalama değerleri arasındaki anlamlı farklılık düzeyleri ise eşleştirilmiş t testi (paired test) kullanılarak yapılmıştır.

BULGULAR :

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü 2002 yılı özel yetenek sınavlarına başvuran 267'si erkek %68.5 ve 123'ü bayan %31.5 olmak üzere toplam 390 adayın yaş, boy ve vücut ağırlığı ortalamaları, Tablo 2' de yer alan katılımcıların demografik özelliklerinde verilmiştir.

Tablo 2: Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Katılımcı Sayısı	Ortalama Yaş	Ortalama Boy	Ortalama Vücut Ağırlığı
Kız	123	20.14±2.07	161.2±5.85	52.30±5.52
Erkek	267	20.58±2.09	174.2±6.22	65.82±7.09
Toplam	390	20.44±2.09	170.12±8.58	61.56±9.14

Tablo 2' ye göre, adayların yaş ortalamaları; 20.44±2.09, boy ortalamaları; 170.12±8.58 ve vücut ağırlığı ortalamaları, 61.56±9.14 olarak tespit edilmiştir.

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların, I. hak ortalama değerleri ile II. hak ortalama değerleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bu sonuçlara göre; genel olarak adayların 30m sürat koşusu I. ve II. hak ortalamaları ile standart sapma değerleri Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3: Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların 30m Sürat Koşusu I. ve II. Hak Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Test ve Hak Türü	Katılımcı Sayısı	Sürat Ortalama Değeri (sn)	Standart Sapma
Sürat1	170	4.33	.37
Sürat2	170	4.31	.36
t		3.30	
p		.001	

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 3' e göre; Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların 30m sürat koşusu I. ve II. haklarının ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, II. hak ortalama değerleri ($x=4.31sn$, $ss= .36$), I. hak ortalama değerlerden ($x=4.33sn$, $ss=$ yüksek bulunarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p= .001$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarına giren adayların I. ve II. hak koordinasyon ve beceri puanlarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 4' te gösterilmiştir.

Tablo 4: Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların I. ve II. hak Koordinasyon ve Beceri Puanlarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Test ve Hak Türü	Katılımcı Sayısı	Koor-Beceri Ortalama Değeri (sn)	Standart Sapma
Koor-Beceri 1	283	36.76	7.66
Koor-Beceri 2	283	33.97	5.46
t		8.75	
p		.000	

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 4' e göre, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavları' na giren adayların, I. ve II. hak koordinasyon ve beceri puanlarının ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, koordinasyon ve beceri testi II. hak ortalama değerleri ($x=33.97sn$, $ss= 5,46$), I. hak ortalama değerlerden ($x=36,76sn$, $ss= 7,66$) yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarına giren adayların I. ve II. hak dikey sıçrama ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 5' te gösterilmiştir.

Tablo 5: Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların I. ve II. Hak Dikey Sıçrama Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Test ve Hak Türü	Katılımcı Sayısı	Sürat Ortalama Değeri (cm)	Standart Sapma
Dikey1	307	54.97	10.04
Dikey2	307	55,53	10,29
t		-2.71	
p		.007	

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 5' e göre, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarına giren adayların I. ve II. hak dikey sıçrama ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında ise, dikey sıçrama testinde II. hak ortalama değerleri ($x=55.53\text{cm.}$, $ss= 10.29$), I. hak ortalama değerlerden ($x=54.97\text{cm.}$, $ss= 10.04$) yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .007$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine göre 30m sürat koşusu I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6 : Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların Cinsiyetlerine Göre 30m Sürat Koşusu I. ve II. Hak Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	30m. Sürat I. Hak Ortalama Değeri (sn)	30m. Sürat I. Hak Standart Sapma	30m. Sürat II. Hak Ortalama Değeri (sn)	30m. Sürat II. Hak Standart Sapma	t	p
ERKEK	106	4.07sn	.14	4.06sn	.14	1.26	.211
KIZ	64	4.76sn	.19	4.72sn	.19	4.33	.000

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 6' ya göre, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine göre 30m sürat koşusu, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, erkeklerin I. ($x=4.07\text{sn}$, $ss=.14$) ve II. hak ($x=4.06$, $ss=.14$) ortalama değerleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p= .211$). Ancak, kızların II. hak ortalama değerleri ($x=4.72\text{sn.}$, $ss= .19$) I. hak ($x=4.76$, $ss= .19$) ortalama değerlerden daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine göre Koordinasyon-Beceri Testi I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7 : Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların Cinsiyetlerine Göre Koordinasyon-Beceri Testi I. ve II. Hak Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Beceri I. Hak Ortalama Değeri (sn)	Beceri I. Hak Standart Sapma	Beceri II. Hak Ortalama Değeri (sn)	Beceri II. Hak Standart Sapma	t	p
ERKEK	186	35.33sn	7.84	32.50sn	5.27	6.92	.000
KIZ	97	39.48sn	6.52	36.79sn	4.68	5.39	.000

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 7' ye göre, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine Koordinasyon-Beceri Testi, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, hem erkeklerin hem de kızların II. hak ortalama değerleri (erkek $x = 32.50\text{sn.}$, $ss= 5.27$, kızların $x = 36.79\text{sn.}$, $ss= 4.68$) I. hak ortalama değerlerden (erkek $x = 35.33\text{sn.}$, $ss= 7.84$, kızların $x = 32.50\text{sn.}$, $ss= 5.27$) daha yüksek bulunarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$).

İNCE, G., ZÜLKADİROĞLU, Z., BOSTAN BUDAK, D., “Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavı Adaylarının I. ve II. Hak Sonuçlarının Karşılaştırılması”

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavları'na giren adayların cinsiyetlerine göre dikey sıçrama testi I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 8' de gösterilmiştir.

Tablo 8: Ç.Ü. Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına Giren Adayların Cinsiyetlerine Göre Dikey Sıçrama Testi I. ve II. Hak Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Dikey Sıçrama I. Hak Ortalama Değeri (cm)	Dikey Sıçrama I. Hak Standart Sapma	Dikey Sıçrama II. Hak Ortalama Değeri (cm)	Dikey Sıçrama II. Hak Standart Sapma	t	p
ERKEK	212	59.45cm.	8.11	60.20cm.	8.21	-2.95	0.03
KIZ	96	44.88cm.	5.97	45.01cm.	5.87	-.40	.69

p<0.05 anlamlılık düzeyi

Tablo 8' e göre, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavları'na giren adayların cinsiyetlerine göre dikey sıçrama testi, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, kızların I. hak ortalama değerleri ($x=44.88\text{cm}$, $ss=5.97$) ve II. hak ortalama değerleri ($x=45.01\text{cm}$, $ss=5.87$) arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($p= .69$), erkeklerin II. hak ortalama değerleri ($x=60.20\text{cm}$, $ss=8.21$) I. hak ($x=59.45\text{cm}$, $ss=8.11$) ortalama değerlerinden daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= 0.03$).

TARTIŞMA ve SONUÇ:

Çalışmaya, Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü özel yetenek sınavlarına başvuran 267'si erkek %68.5 ve 123'ü bayan %31.5 olmak üzere toplam 390 aday katılmıştır. Katılımcıların yaş; 20.44 ± 2.09 , boy; 170.12 ± 8.58 ve vücut ağırlığı ortalamaları, 61.56 ± 9.14 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan adayların, 30m. sürat koşusu I. ve II. haklarının ortalamaları ve standart sapma değerleri genel olarak karşılaştırıldığında, II. hak ortalama değerleri ($x=4.31\text{sn}$, $ss= .36$), I. hak ortalama değerlerden ($x=4.33\text{sn}$, $ss=.37$) yüksek bulunarak anlamlı farklılık göstermiştir ($p= .001$). Adayların, II. sınav haklarında almış oldukları derecelerin, I. sınav haklarında elde ettiklerinden daha iyi olması, yaşadıkları kaygının, II. haklarına girerken daha iyisini yapabilecekleri düşüncesiyle, bu kaygının büyük ölçüde azalabileceği şeklinde yorumlanabilir. Frederick ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada; bireylerin yaşadıkları kaygı, onların enerjilerini verimli bir biçimde kullanmalarına, dikkatlerini ve güçlerini yapacakları işe yönlendirmelerine engel olduğu gibi, potansiyellerini de tamamen etkisiz duruma getirebileceklerini ifade etmektedirler (5). Bu görüş doğrultusunda, katılımcıların ilk haklarındaki kaygı düzeyleri, potansiyellerini tamamen kullanmalarını engellediği şeklinde açıklanabilir.

Sınava giren adayların, I. ve II. hak koordinasyon ve beceri puanlarının ortalamaları ve standart sapma değerleri genel olarak karşılaştırıldığında, koordinasyon ve beceri testi II. hak ortalama değerleri ($x=33.97\text{sn}$, $ss= 5.46$), I. hak ortalama değerlerinden ($x=36.76\text{sn}$, $ss= 7.66$) daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$). Bu anlamlı farklılığın II. hak lehinde olması; koordinasyon ve beceri testinde adayların yapmış oldukları ufak bir hatanın, onlara büyük zaman kaybettirebileceği ve bunun da puanlamayı olumsuz yönde etkileyebileceği şeklinde yorumlanabilir. Bu nedenle adayların II. haklarında, hata yaptıkları yerde daha dikkatli davranabilecekleri, bunun da hata paylarını azaltabileceği şeklinde açıklanabilir. Yine davranışsal ve bilişselcilere göre; öğrenmenin temelinde; organizmanın bir davranışı algılaması, düşünmesi ve hatırlaması gibi süreçleri kullanması gerekir (6,7). Burada da adayların ilk haklarında beceri-koordinasyon parkurunu denemeleri sonucu zihinlerinde bıraktığı izlerin, II. haklarında daha iyi puanlar alabilmelerini sağladığı yorumu yapılabilir.

Adayların, I. ve II. hak dikey sıçrama ortalamaları ve standart sapma değerleri genel olarak karşılaştırıldığında ise, dikey sıçrama testinde II. hak ortalama değerleri ($x=55.53\text{cm}$, $ss= 10.29$), I. hak ortalama değerinden ($x=54.97\text{cm}$, $ss= 10.04$) yüksek bulunarak, anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .007$). Araştırmacı Baltas yapmış olduğu çalışmada; bireylerin başarısızlık durumunda ümitsizliğe kapıldığını, kendini çaresiz ve güçsüz hissederek mücadeleyi bıraktıklarını belirtmektedir (8). Bu bağlamda yaptığımız çalışmamızda da I. hakkında başarısız olan adayın, II. hak verilmesi durumunda, mücadeleyi bırakmayıp daha iyi konsantre olduğu şeklinde yorum yapılabilir.

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların, cinsiyetlerine göre 30 m sürat koşusu, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, erkeklerin I. ($x=4.07\text{sn}$, $ss=.14$) ve II. hak ($x=4.06$, $ss= .14$) ortalama değerleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p= .211$). Ancak, kızların II. hak ortalama değerleri ($x=4.72\text{sn}$, $ss= .19$) I. hak ortalama değerlerden ($x=4.76$, $ss= .19$) daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine göre dikey sıçrama testi, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, kızların I.

($x=44.88\text{cm}$, $ss=5.97$) ve II. hak ($x=45.01\text{cm}$, $ss= 5.87$) ortalama değerleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($p= .69$), erkeklerin II. hak ortalama değerleri ($x=60.20\text{cm}$, $ss=8.21$) I. hak ($x=59.45\text{cm}$, $ss=8.11$) ortalama değerlerinden daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= 0.03$).

Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Eğitimi Bölümü Özel Yetenek Sınavlarına giren adayların cinsiyetlerine göre koordinasyon-beceri testi, I. ve II. hak ortalamaları ve standart sapma değerleri karşılaştırıldığında, hem erkeklerin hem de kızların II. hak ortalama değerleri (erkek $x = 32.50\text{sn.}$, $ss= 5.27$, kızların $x = 36.79\text{sn.}$, $ss= 4.68$) I. hak ortalama değerlerden (erkek $x = 35.33\text{sn}$, $ss= 7.84$, kızların $x = 32.50\text{sn.}$, $ss= 5.27$) daha yüksek bulunarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p= .000$).

Yukarıdaki sonuçların II. hak lehine olması; sınava katılan adayların tamamının, puanlarını data projeksiyon yöntemi ile anında görmeleri, II. hakkında kaç puan aldıkları taktirde sıralamaya girebileceğini hesaplamaları ve bu doğrultuda II. hakkını kullanırlarken, daha iyi bir derece yapabilmeleri yönünde kendilerini yönlendirebilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Yine Olness ve ark. yapmış oldukları bir çalışmada da, kişinin kendisini sınav öncesi motive etmesinin immun sistemlerini geliştirdiği belirtilmektedir (9). Benzer olarak; Gruzelier ve ark. yapmış oldukları çalışmalarda, sınava giren öğrencilerin ruhsal durumu ve immun sistem üzerine hipnozun etkileri araştırılmıştır. Hipnoz yolu ile kişiler rahatlatılmış böylece bireylerin sınav sırasında konsantrasyonlarının, dikkatlerinin ve enerjilerinin arttığı, immune sistemlerinin ise geliştiği görülmüştür (10,11). Sınava katılan adayların II. hakları sayesinde kendilerini motive edebilme şanslarının olduğu düşünülebilir. Bunun sonucu olarak da II. haklarında daha başarılı oldukları şeklinde yorum yapılabilir.

Yoğun sınav kaygısı içindeki kişiler, yalnızca bedensel bazı uyarımlar yaşamakla kalmayıp, aynı zamanda performanslarının yeterliliği konusunda da yoğun endişe içine girebilmektedirler (12). Adayların performanslarının en iyi olduğu durum, onların o alanda varolan potansiyellerinin tümünü eyleme dönüştürebildiği durumdur. Ancak, çeşitli iç ve dış etkenler nedeniyle gerçek potansiyelin performansla dönüşmesi zaman zaman güçleşebilmektedir. Bu güçlülüğün temelini, sınav stresinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle II. hakkın öneminin adayların gerçek performanslarını sergileyebilmelerinde büyük etken olduğu belirtilerek, özel yetenek sınavı ile öğrenci alan kurumların, II. hakkın kullanılması hususunda daha duyarlı olmaları gereğini vurgulayabiliriz.

KAYNAKLAR

1. Öztürk F., Zülkadiroğlu Z., İnce G., Durusoy E.A., Sevimli D. " Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavlarına katılan Adayların Durumluluk Kaygı Düzeyleri", Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi, 5-7 Kasım 1998, Ankara.
2. Deinzer R., Kleinedam C., Stiller- Ninkler R., Idel H., Bachg D., "Prolonged Reduction of Salivary Immunoglobulin A (slgA) After a Major Academic Exam", International Journal of Psychophysiology, vol:37, Issue: 3, p:219-232, 2000.
3. Maes U., Planken M. V. D., Gastel A.V., Bruylant K., Hunsel F. V., Neels H., Hendriks D., Wauters A., Demedts P., Janca A., Scharpe S., "Influence of Academic Examination Stress on Hematological Measurements in Subjectively Healthy Volunteers Phychiatry Research, vol:80, Issue:3, p:201-212, 1998.
4. Biondi M., Pancheri P., "Clinical Research Strategies in Psychammunology: (1972-1992) In : Leonard, BE., Miller K. (Eds.), Stress, The Immune System and Psychiatry. John Wiley and Sons, Chichester, pp: 85-111, 1995.
5. Frederick C.M., Smith R.H., "Competition and Intrinsic Motivation in Physical Activity: A Comparison of Two Groups", Journal of Sport Behavior, vol:26, issue:3, pp:240,2003.
6. Senemoğlu N., "Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya", Gazi Kitapevi, 8. Baskı, s: 39-46, Ankara, 2003.
7. Cüceloğlu D., "İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları", Remzi Kitapevi, 6. Baskı, s:28-30, Ankara, 1996.
8. Baltaş A. Z., "Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı", Remzi Kitapevi, 18.Baskı, s: 151, İstanbul, 2000.
9. Olness K., Culbert T., Uden D., "Self-Regulation of Salivary Immunoglobulin A by Children. Pediatrics, vol:831, Issue:1, , p:66-71, 1989.
10. Gruzelier J., Smith F., Nagy A., Henderson D. "Cellular and Humoral Immunity, Mood and Exam Stress: The Influences of Self-Hypnosis and Personality Predictors", International Journal of Psychophysiology, vol: 42, issue:1 s:55-71, 2001.
11. Gruzelier J., Smith F., Nagy A., Hendersen D. "Immune Function and Exam Stress; Beneficial Effects of Hypnosis Training and An Individual Difference Associated with Immune Competence, International Journal of Psychophysiology, vol:25, issue: 1, p:79-80, 1997.
12. Baltaş A.Z., "Stres ve Başa çıkma yolları", Remzi Kitapevi, 13. Baskı, İstanbul, s: 118-120, 1993.